

Оксана Гула

ДІЯЛЬНІСТЬ ВАЛЕРІЇ О'КОННОР-ВІЛІНСЬКОЇ В ЕМІГРАЦІЇ (1918–1930 рр.)

У статті розглядається суспільна та літературна діяльність української письменниці, перекладачки В. О'Коннор-Вілінської в еміграції. Аналізується змістове наповнення її творів, у яких прослідковується політична позиція авторки, її ставлення до української культури, літератури.

Ключові слова: еміграція, Чехословаччина, політична позиція, творчість, ідентичність, організація.

На сьогодні відновлюються імена осіб, громадська, культурна діяльність яких мала вплив на перебіг низки ключових подій в історії України, розвиток літературного процесу, збереження серед діаспори української самосвідомості. Одним із таких є ім'я В. О'Коннор-Вілінської — письменниці, драматурга, громадської діячки, однієї із засновників УЦР, члена Термінологічної комісії Української господарської академії в Подебрадах.

Вивченням постаті В. О'Коннор-Вілінської займалися Л. Смоляр¹, Ю. Хорунжий², С. Наріжний³, М. Москаленко⁴, І. Завірюхіна⁵. Проте для більшого розуміння значення цієї особистості згадана тема потребує більш глибокого аналізу.

Майбутня письменниця народилася на Полтавщині, у с. Миколаївка. Освіту здобула у 8-класній жіночій гімназії в Києві. Саме під час навчання В. О'Коннор-Вілінська почала випробовувати свої сили у літературі. Разом зі своєю найближчою подругою Л. Старицькою вона створювала невеликі твори, які демонструвала найближчому оточенню, зокрема родинам Старицьких, Косачів, Лисенків⁶ (М. Старицький та мати Валерії були троюрідними братом і сестрою, а старша сестра Валерії — Ольга — стала

першою дружиною М. Лисенка, звідси й такі тісні зв'язки з усією інтелігенцією. — О. Г.). Після закінчення навчання письменниця займалася громадською та літературною діяльністю у рідному селі, потім — у Харкові та Києві⁷.

Після люневих подій 1917 р. та утворення Української Центральної Ради В. О'Коннор-Вілінська зайнялася активною політичною роботою. Її було обрано членом виконавчого Комітету УЦР, головою літературно-видавничого відділу Міністерства освіти УНР⁸.

Проте вже восени 1918 р. В. О'Коннор-Вілінська з чоловіком О. Вілінським, відомим інженером та генеральним консулом УНР в Цюриху, виїхала до Швейцарії, потім — до Відня, де співпрацювала з українськими журналами «Воля», «Чайка», «Земля», а також працювала над романом «На еміграції»⁹.

Після переїзду із Відня до Подебрад Чехословацької республіки у 1922 р. В. О'Коннор-Вілінська почала друкуватися в «Новій Україні», на сторінках якої побачили світ переклади віршів Верлена «Осінній спів»¹⁰, Ростана «Спів до Сонця», Альфреда де Мюсе «Експромт», Вольтера «З'єднаймося у допомозі»¹¹, а також оповідання «Автомобіль»¹², «Крамничка»¹³. Ці два оповідання, що показують життя окремої людини в умовах вимушеного переселення до іншої

¹ Смоляр Л. Минуле заради майбутнього. Жіночий рух Наддніпрянської України II пол. XIX — поч. XX ст. Одеса: Астропринт, 1998. 408 с.; Смоляр Л. Місце жінки в історії: до біографії Валерії О'Коннор-Вілінської. Етнічна історія народів Європи. 2001. Вип. 11. С. 105–109.

² Хорунжий Ю. Шляхетні українки: Есеї-парсуни. Київ: Вид-во ім. О.Теліги, 2003. 208 с.

³ Наріжний С. Українська еміграція. Культурна праця української еміграції між двома світовими війнами. Прага: 1942. 372 с.

⁴ Москаленко М. Нариси з історії українського перекладу. Всесвіт. 2006. № 5–6. С. 174–194.

⁵ Завірюхіна І. «Дух музики» в українській символістській драмі початку XX ст. Літературознавчі студії. 2011. Вип. 33. С. 159–166.

⁶ Кононенко Х. В. О'Коннор-Вілінська. Нова хата. 1934. Число 1. Січень. С. 3–4.

⁷ Дег. див. Гула О. Творчість Валерії О'Коннор-Вілінської в українському літературному процесі XX ст. Сторінки історії. 2018. Випуск 46. С. 147–157.

⁸ Смоляр Л. Минуле заради майбутнього. Жіночий рух Наддніпрянської України II пол. XIX — поч. XX ст. Одеса: Астропринт, 1998. С. 321–322.

⁹ О'Коннор-Вілінська В. На еміграції. Львів: Світ, 2005. 232 с.

¹⁰ О'Коннор-Вілінська В. Осінній спів. Нова Україна. 1923. Ч. 1–2. Січень–лютий. С. 55.

¹¹ О'Коннор-Вілінська В. З французьких поетів. Нова Україна, 1923. Ч. 12. Грудень. С. 160.

¹² О'Коннор-Вілінська В. Автомобіль. Нова Україна. 1923. Ч. 3. Березень.

¹³ О'Коннор-Вілінська В. Крамничка. Нова Україна, 1923. Ч. 7–8. Липень–серпень. С. 135–150.

країни, — частини написаного роману «На еміграції». Особливою теплою відзначаються надруковані на сторінках журналу спогади про М. Лисенка, в яких авторка описала композитора справжнім патріотом: «Микола Віталевич писав тоді “Тараса Бульбу”, першу велику українську оперу після “Різдвяної ночі”, але не вважаючи на те, що красу її визнали найбільші російські композитори, <...> вона не побачила тоді світа, бо Микола Віталевич не згодився, щоб опера його йшла російською мовою»¹⁴.

В оповіданні «Понад Сулою», що вийшло друком у 1924 р., авторка у гострій формі засуджує панування німців у 1918 р. на українських територіях, вказуючи, що у них можна повчитися організації праці, обробітку землі, але не в умовах їхньої тотального засилля та частих випадків фізичних розправ над українським населенням. Авторка, зображуючи підготовку збройного повстання молодими українськими селянами проти гетьманату, описує романтичні стосунки між двома людьми. В. О'Коннор-Вілінська не зраджує своїй манері і показує молодих повстанців справжніми патріотами «...*Ти визнаєш вільну Україну?.. .Визнаю! <...> Будеш нищити разом із нами всіх її ворогів?... Не буду нищити скорострілами, <...> а на селі, серед наших селян, я буду корисний справі!*»¹⁵. Детально описується краса, неповторність української природи, ментальні риси українського населення, народний побут.

Паралельно авторка розпочала співпрацю із такими українськими друкованими виданнями, як «Жіноча доля» (Коломия), «Світ дитини» (Львів), «Пчілка» (Ужгород), «Тризуб» (Париж)¹⁶.

Так, у журналі «Тризуб», що виходив у Парижі у 1925–1940-х рр. за сприяння українських емігрантських кіл, В. О'Коннор-Вілінська друкувала огляди культурно-мистецьких заходів, що відбувалися у Подєбрадах. Зокрема, у номері тижневика від 22 листопада 1925 р. нею описується виступ танцюристів школи відомого українського хореографа, балетмейстера, педагога В. Авраменка, який зробив українські народні танці професійним мистецтвом. Авторка замітки детально описала концерт та дуже тепло і з гордістю відгукнулася про В. Авраменка¹⁷.

В. О'Коннор-Вілінську за живе зачепила трагічна загибель у Парижі С. Петлюри, адже вона

була прихильницею його політичного курсу. Саме тому письменниця слідкувала за ходом слідства та судовим процесом, що відбувався над вбивцею Отамана. Свої враження вона висловила в журналі «Тризуб» заміткою «В залі суду»¹⁸, де порівняла процес із театральним дійством, а його учасників — із акторами різних драматичних шкіл.

Короткі оповідання, п'єси — «З дитячого життя», «Кухарка дипломата», «На свій шлях», «Весна», «Коло скрині», «По-товариськи», «Павлусь Савченко» — були написані, але не надруковані В. О'Коннор-Вілінською. У всіх цих творах чітко простежується політична позиція авторки, її погляди на діяльність певного прошарку української еміграції. Так, у фарсі «Кухарка дипломата» письменниця з іронією показує необдуману, часом навіть смішну «активну діяльність» окремих представників українських емігрантських кіл. Наприклад, прийняття на посаду другого, абсолютно непотрібного касира, організацію дороговартісних прийомів, а також пропозицію придбати другий автомобіль, «...*адже кухарці нема як їздити за продуктами...*»¹⁹.

Схожа ідея пронизує й оповідання «Павлусь Савченко». Головний герой, молодий хлопець Павлусь, перебуваючи у Відні, «... *пам'ятав усі зібрання видатніших українців, що по традиції відбувалися у їхній господі, <...> які склалися мрії на далеке майбутнє! Самостійна Українська держава! З своєю рідною мовою, <...> з своїм державним військом, послами по всьому світові!*»²⁰. І, ніби на протигагу цим світлим спогадам, авторка показує результати перебування українців за кордоном, вміщуючи в діалог між героями оповідання момент про витрату державних коштів: «...*найняли розкішне помешкання, <...> мали свою ложу в опері <...> Коли Куніцький їде, було по вулицях, то всі звертають увагу на його автомобіль. При ньому завжди був козачок в українському убранні...*»²¹.

Натомість у п'єсі «Весна» звучить патріотичне ствердження: «...*наше завдання провадити національну справу. На нашому прапорі “Україна”. Ми вернемо їй волю, ми дамо їй пишний цвіт. Ми підємо за своїм прапором як побратими...*»²². Вказаний твір з кожної сторінки словами головних героїв говорить про патріотизм та віру у майбутнє Української держави.

¹⁴ О'Коннор-Вілінська В. Дещо зі спогадів про М. Лисенка. Нова Україна. 1923. Ч.5. Травень. С. 102–104.

¹⁵ О'Коннор-Вілінська В. Понад Сулою. Нова Україна, 1924. Ч.1–3. Січень–березень. С. 77.

¹⁶ Смерть і життя В. О'Коннор-Вілінської. ЦДАВО України (Центральний державний архів вищих органів влади та управління України). Ф. 4368. Оп. 1. Спр. 17. Арк. 8.

¹⁷ Тижневик «Тризуб». ЦДАЗУ (Центральний державний архів зарубіжної україніки). Ф. 15. Оп. 1. Спр. 115. 22.12.1925. Число 6. С. 18–20.

¹⁸ Тижневик «Тризуб». ЦДАЗУ. Ф. 15. Оп. 1. Спр. 121. 31.10.1927. Число 8.

¹⁹ О'Коннор-Вілінська В. Кухарка дипломата. ЦДАВО України. Ф. 4368. Оп. 1. Спр. 11. Арк. 15.

²⁰ О'Коннор-Вілінська В. Павлусь Савченко. ЦДАВО України. Ф. 4368. Оп. 1. Спр. 2. Арк. 8.

²¹ О'Коннор-Вілінська В. Павлусь Савченко. ЦДАВО України. Ф. 4368. Оп. 1. Спр. 2. Арк. 12.

²² О'Коннор-Вілінська В. Весна. ЦДАВО України. Ф. 4368. Оп. 1. Спр. 4. Арк. 8.

Окрім літературної діяльності, у Подєбрадах В. О'Коннор-Вілінська активно працювала на суспільній ниві. За її ініціативи у 1924 р. тут було організовано Союз українок-християнок задля моральної та культурної праці серед української еміграції. Діяльність Союзу розвивалася за такими напрямками: культурно-просвітницький, шкільний, благодійний, господарський. Було створено дитячий клуб з метою національного виховання дітей. Тут діти займались фізкультурою, співали, майстрували, а на свята — влаштовували святкові вистави.

Крім того, Союз українок-християнок заснував для хворих емігрантів спеціальний оздоровчий санаторій, проте через брак коштів він проіснував лише 2 місяці. Завдяки старанням В. О'Коннор-Вілінської при Союзі було відкрито їдальню, що дозволило не лише підтримати бідних, але й влаштувати деяких з них на роботу.

Для налагодження дружніх контактів із чехами Союз організував свято з приводу ювілею президента Т. Масарика, куди було запрошено представників українських та чеських організацій у Подєбрадах²³. Також ним було утворено видавництво «Київ» та видано збірку П. Маланюка «Стилет і стилос».

Щодо господарського напряму діяльності Союзу, то його члени опікувалися могилами українців, які померли у Подєбрадах, а також збирали одяг, їжу, кошти для бідних емігрантів.

З часом організація почала отримувати фінансову допомогу від чеського уряду для педагогічної діяльності²⁴.

Турбуючись про доступність та зрозумілість історичних процесів серед дітей, В. О'Коннор-Вілінська у 1926 р. видала друком брошуру «Первісне життя людини»²⁵. У цьому дослідженні зрозуміло та захоплююче описано розвиток людини у залізному віці. Авторка змогла описати зміни клімату та зацікавити читачів описами досягнень людини у залізному віці.

П'єса «На Великдень» є інсценізацією вірша Тараса Шевченка «На Великдень на соломі...», написаного в Кос-Аралі під час заслання 1849 р.

Ця етнографічна п'єса яскраво передає народний колорит, тодішні реалії й наближена до дитячого досвіду. Тут нема сліду «панського мислення», тому що В. О'Коннор-Вілінська свідомо і вдумливо вивчала народне життя і звичаї.

Дійовими особами п'єси є сільські діти: Ївга, Оріся, Петро, Степан, Оленка, Параска. Авторка, поруч із Шевченковими, вводить власні українські типи, що витворюють виразну картину

українського села. Оріся — бідна сирітка, поетична, мрійлива, щира, доброзичлива дитина. Для загострення драматичного конфлікту письменниця зображує і колоритних сільських бешкетників, що знущуються над нею, виганяють з гурту. Авторка проявила відмінне знання побутових речей і володіння словесним матеріалом. Панотець із паніматкою детально описують духовних осіб як захисників знедолених. Це і є прояв того великосвітського українського панства, що своє багатство, працю й ціле життя поклато на захист і просвіту покривдженого народу. Вони влаштували свято не тільки малій сирітці, а й старенькій бабусі, що «ходить, просить», дідові. П'єса насичена яскраво вираженою візуалізацією. Переважають зорові образи сьйва, блиску, чистоти, яскравих барв, що несуть у собі духовне зростання²⁶.

У збірці спогадів «Лисенки й Старицькі»²⁷, що вийшла друком у 1936 р. у Львові, а до того частинами друкувалася у журналі «Нова хата» (1934 р.)²⁸, тобто вже після смерті авторки, міститься багато фактичного матеріалу не лише про роки юності самої В. О'Коннор-Вілінської, але й про таких метрів української культури, як М. Старицький, М. Лисенко, М. Кропивницький, Леся Українка: «...Кого тільки не приходило до них! (М. Старицького і його дружини Софії. — О. Г.) Те громадське життя було розлоге <...> Тут стикалися всякі інтереси: і мистецькі, і наукові, і політичні, але що далі, то все визначніше забарвлені українською націоналістичною фарбою»²⁹. Стає зрозумілим, що саме це середовище сформувало не лише політичні погляди майбутньої письменниці, але й привило їй любов до всього українського та вплинуло на світогляд. З особливою теплотою авторка спогадів відгукувалася про композитора М. Лисенка, вважаючи його своїм учителем «...Їй (В. О'Коннор-Вілінській. — О. Г.) було якихось 9 років, коли <...> Микола Віталійович написав до неї листа ласкавого і дружнього як до розумної свідомої дівчинки, щоб знала, що вона українка, щоб вірно любила Україну. Той лист зробив на неї велике вражіння, <...> і з того часу вона вже непохитно стояла на твердому українському ґрунті»³⁰.

У спогадах про М. Лисенка авторка зазначає, що: «Характеристичною рисою вдачі Миколи Віталійовича був його завжди молодий настрій,

²⁶ Попович М. Валерія О'Коннор-Вілінська і її п'єса «На Великдень...». URL: http://fil-kalejdoskop.blogspot.com/2016/07/blog-post_12.html (дата звернення: 12.06.2018).

²⁷ О'Коннор-Вілінська В. Лисенки й Старицькі: [спогади]. Львів: З друк. Вид. спілки «Діло», 1936. 82 с.

²⁸ О'Коннор-Вілінська. В. 1934. Лисенки й Старицькі. Нова хата. Львів. Число 1–12а.

²⁹ Монографія «Старицькі і Лисенки». Рукопис (1919–1934). ЦДАВО України. Ф. 4368. Оп. 1. Спр. 3. Арк. 7.

³⁰ Там само. Арк. 30.

²³ Тижневик «Тризуб». 18.04.1926. Число 26–27. С. 43.

²⁴ Тижневик «Тризуб». 18.04.1926. Число 26–27. С. 44.

²⁵ О'Коннор-Вілінська В. Первісне життя людини. Ужгород: Друкарня акційного товариства «Унію», 1926. 16 с.

хоч тяжкий, хоч веселий, але молодий, яскравий»³¹. Така детальна характеристика українського композитора пов'язана з тим, що В. О'Коннор-Вілінська з дитинства часто зустрічалася з М. Лисенком. Спочатку вони бачились у маетку О'Коннорів у с. Миколаївка на Полтавщині, куди композитор приїздив щоліта зі своєю дружиною, а іноді — ще й з М. Старицьким, адже «... їх захоплювало тоді українське народне життя, українська етнографія й мистецтво... Лисенко й Старицький проводили літній час у тісному єднанні з селом: вели розмови з старими людьми, дізнавалися від них про стародавні звичаї, спогоди, вчилися пісень, а також чистої мови...»³². Згодом же їхні шляхи перетнулися вже в Києві, де авторка навчалася в гімназії, а композитор проживав із сім'єю. Тоді їхня дружба посилилася ще більше, адже, за словами В. О'Коннор-Вілінської «...ми (Валерія та її подруга Л. Старицька. — О. Г.) вже децю розбирались у мистецтві, мали до нього смак і глибоко відчували красу творчості Лисенка. Наше молоде захоплення було до впади обома авторам опери (мова йде про створення М. Лисенком і М. Старицьким опери «Тарас Бульба». — О. Г.), вони поділялися з нами своїми думками, іноді навіть радилися. Так утворювалася тісна дружба між старими й молодими»³³.

³¹ Лашенко А. М. Лисенко у спогадах сучасників. Т. 1. Київ : «Музична Україна», 2003. С. 248.

³² Там само. С. 246.

³³ Там само. С. 247.

Взагалі сама особистість М. Лисенка була для В. О'Коннор-Вілінської прикладом того, яким повинен бути справжній патріот. Вона вважала, що «...Українець, слухаючи Лисенка, любив кожен рух його руки, кожен нахил голови <...> Тільки українським душам дано те повне розуміння українського мистецтва і з того гордість приналежності до української нації. Національна гордість»³⁴.

Отже, за часів розвитку в Україні досліджень, пов'язаних із громадською, культурною, політичною діяльністю жіноцтва, необхідним є аналіз ролі і місця у цьому процесі української письменниці, перекладачки В. О'Коннор-Вілінської. Її робота на театральній ниві була широко відома не лише на українських теренах, але й за кордоном, а створені нею дитячі п'єси, оповідання користуються популярністю і донині.

Творчість В. О'Коннор-Вілінської розвивалась у напрямку утвердження власної ідентичності в емігрантському середовищі шляхом реконструкції місць пам'яті. Впроваджений на теренах України більшовицький соціально-економічний модернізаційний експеримент викликав несприйняття в середовищі української інтелігенції, що була тісно пов'язана із традиційним селом. Відповідно, утопічна мрія про збереження докапіталістичного життєвого укладу стала домінуючою у творчості митців, котрі пішли проти «авангарду історії».

³⁴ Монографія «Старицькі і Лисенки»... С. 48.

REFERENCES

1. Hula, O. (2018). Tvorchist Valerii O'Konnor-Vilinskoï v ukrainskomu literaturnomu protsesi XX st. *Storinky istorii*, 46, 147–157 [in Ukrainian].
2. Zaviirukhina, I. (2011). «Dukh muzyky» v ukrainskii symbolistskii dramii pochatku XX st. *Literaturoznavchi studii*, 33, 159–166 [in Ukrainian].
3. Kononenko, Kh. (1934). V. O'Konnor-Vilinska. *Nova khata*, 1, 3–4 [in Ukrainian].
4. Lashchenko, A. M. (2003). *Lysenko u spohadakh suchasnykiv*. Т. 1. Kyiv: Muzychna Ukraina [in Ukrainian].
5. O'Konnor-Vilinska, V. Starytski i Lysenky. Rukopys (1919–1934). TsDAVO, F. 4368, Op. 1, Spr. 3 [in Ukrainian].
6. Moskalenko, M. (2006). Narysy z istorii ukrainskoho perekladu. *Vsesvit*, 5–6, 174–194 [in Ukrainian].
7. Narizhnyi, S. (1942). *Ukrainska emihratsiia*. Kulturna pratsia ukrainskoï emihratsii mizh dvoma svitovymy viinamy. Praha, 372 [in Ukrainian].
8. O'Konnor-Vilinska, V. (1923). Avtomobil. *Nova Ukraina*, 3, berezen [in Ukrainian].
9. O'Konnor-Vilinska, V. Vesna. TsDAVO, F. 4368, Op. 1, Spr. 4, Ark. 8 [in Ukrainian].
10. O'Konnor-Vilinska, V. (1923). Deshcho zi spohadiv pro M. Lysenka. *Nova Ukraina*, 5, traven, 102–104 [in Ukrainian].
11. O'Konnor-Vilinska, V. (1923). Z frantsuzkykh poetiv. *Nova Ukraina*, 12, hruden, 160 [in Ukrainian].
12. O'Konnor-Vilinska, V. (1923). Kramnychka. *Nova Ukraina*, 7–8, 135–150 [in Ukrainian].
13. O'Konnor-Vilinska, V. Kukharka diplomata, TsDAVO, F. 4368, Op. 1, Spr. 11, Ark. 1–22 [in Ukrainian].
14. O'Konnor-Vilinska, V. (1934). Lysenky i Starytski. *Nova khata*, 1–12a [in Ukrainian].
15. O'Konnor-Vilinska, V. (1936). Lysenky i Starytski. Lviv, 82 p. [in Ukrainian].
16. O'Konnor-Vilinska, V. (2005). Na emihratsii. Lviv: Svit, 232 p. [in Ukrainian].
17. O'Konnor-Vilinska, V. (1923). Osinnii spiv. *Nova Ukraina*, 1–2, p. 55 [in Ukrainian].
18. O'Konnor-Vilinska, V. Pavlus Savchenko. TsDAVO, F. 4368. Op. 1, Spr. 2 [in Ukrainian].

19. O’Konnor-Vilinska, V. (1926). Pervisne zhyttia liudyny. Uzhhorod: Drukarnia aktsiinoho tovarystva «Unio», 16 p. [in Ukrainian].
20. O’Konnor-Vilinska, V. (1924). Ponad Suloiu. *Nova Ukraina*, 1–3, 73–89 [in Ukrainian].
21. Popovych, M. (n. d.). Valeriia O’Konnor-Vilinska i yii piesa «Na Velykden...» [in Ukrainian]. http://fil-kalejdoskop.blogspot.com/2016/07/blog-post_12.html
22. Smert i zhyttia V. O’Konnor-Vilinskoi. TsDAVO, F. 4368, Op. 1, Spr. 17 [in Ukrainian].
23. Smoliar, L. (1998). Mynule zarady maibutnoho. *Zhinochyi rukh Naddnyprianskoi Ukrainy II pol. XIX — poch. XX st.* Odesa: Astroprynt, 480 p. [in Ukrainian].
24. Smoliar, L. (2001). Mistse zhinky v istorii: do biohrafii Valerii O’Konnor-Vilinskoi. *Etnichna istoriia narodiv Yevropy*, 11, 105–109 [in Ukrainian].
25. Tyzhnevyyk «Tryzub». TsDAZU, F.15, Op.1, Spr. 115, S. 18–20 [in Ukrainian].
26. Tyzhnevyyk «Tryzub». (18.04.1926). *Chyslo*, 26–27 [in Ukrainian].
27. Tyzhnevyyk «Tryzub». TsDAZU, F.15, Op.1, Spr. 121 [in Ukrainian].
28. Khorunzhyi, Yu. (2003). *Shliakhetni ukrainky: esei-parsuny*. Kyiv: Vyd-tstvo im. O.Telihiy, p. 280 [in Ukrainian].

Oksana Gula

ACTIVITY OF VALERIIA O’CONNOR-VILINSKA IN EMIGRATION (1918–1930)

The article examines the literary and social activities of a Ukrainian writer, translator Valeriia O’Connor-Vilinska in emigration. It analyses semantic content of her works that trace the author’s political position, her attitude to the Ukrainian culture and literature. Valeriia O’Connor-Vilinska was a prominent writer, playwright, public figure, one of the cofounders of the Ukrainian Central Rada, a member of the Terminology Commission of the Ukrainian Academy of Economics in Podebrady. Her activity had a great impact on to the interwar Ukrainian emigration in Czechoslovakia. Besides, her activity in the theatre field was widely known not only in Ukraine but also abroad, and children’s plays, stories created by her are still popular nowadays. Therefore, according to development of studies related to the social, cultural and political activities of women in Ukraine, it is necessary to analyse the role and the place of the Ukrainian writer, translator Valeriia O’Connor-Vilinska in this process.

Key words: *emigration, Czechoslovakia, political position, creativity, identity, organization.*

Дата надходження статті до редакції: 29.10.2018.